

ÉRÉS ALATT

Egek, mióta élsz már itt! A sárga,
 Fülledt nyarak egymás nyomán rohantak.
 Lelkedbe, mint egy őskori mocsárba
 Roppant fák dőltek, s most sötét iszapnak
 Mélyén várják, hogy szénné érjenek.
 Számlálhatatlan századok alatt
 Terültek rád a titkos rétegek.
 Rothadsz, de bensőd drága nyersanyag,
 Mit eljövendő korszakoknak őrzöl,
 Mikor fagyj öő, s tested nem lesz sehol. —
 De gyűl a szén, s a bányász, aki föltör,
 Elmúlt nyaraktól új tüzet csíhol,

HARS ERNŐ

CENTENÁRIUM

NEMZETISÉGI BÉKETERVEZETEK 1848-BAN

1848 eseményektől zsúfolt történetének legérdekesebb adalékai közé tartoznak azok a magyar és nemzetiségi részről készített béketervezetek, melyek a nemzetiségi béke megszilárdítására vagy éppen a nemzetiségi polgárháború megszüntetésére irányultak.

Ezeknek a tervezeteknek jelentős része még az 1848. évre esik, amikor e tervek megvalósulása a magyar szabadságmozgalom kétségtelen megerősödését eredményezte volna. Bizonyosra vehető, ha annak idején ezekkel a tervekkel az illetékesek érdemben foglalkoznak, sok olyan mozzanatát lehetett volna elkerülni a magyar-nemzetiségi viszálynak, melyek összességükben végzetesen hozzájárultak az 1848/49. évi magyar forradalom belső megröndüléséhez és kétségkívül a külső fegyveres intervenció bekövetkezéséhez is.

Az 1848. évi nemzetiségi béketervezeteket két külön csoportra oszthatjuk: a nemzetiségi polgárháború előtti és a nemzetiségi polgárháború korának béketerveire. Míg az első csoport dokumentációs anyaga inkább általános, külföldi példákra utaló és elméleti jellegű, addig a nemzetiségi polgárháború első hónapjaiban készült béketervezetek közös jellemzője a szóbanlévő kérdések részletes vizsgálata, a szükségletek és feltételek, illetve biztosítékok és engedmények pontos leírása. Ami természetesen következik abból, hogy az idetartozó nemzetiségi béketervezetek egy része fegyverszüneti megállapodásokat tartalmaz, más része pedig országgyűlési törvényjavaslatnak készült, amint ez az 1848. augusztus-szeptemberi béketervek anyagából világosan kitűnik.

Az első figyelemreméltó nemzetiségi béketerv 1848. április